BETÆNKNING

Afgivet af Finans- og Skatteudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2026 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de Selvstyreejede virksomheder, hvor selskabet ikke udelukkende har et forretningsmæssigt formål, men også skal varetage særlige sektorpolitiske hensyn.

Fremsat af medlem af Inatsisartut Pele Broberg.

Afgivet til forslagets 2. behandling

Finans- og Skatteudvalget havde under behandlingen følgende medlemmer:
Medlem af Inatsisartut Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut, formand
Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, næstformand
Medlem af Inatsisartut Margrethe Thaarup Andersen, Demokraatit
Medlem af Inatsisartut Hans-Erik Enoksen, Demokraatit
Medlem af Inatsisartut Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen 1. oktober under EM2026 gennemgået forslaget.

1. Forslagenes formål og indhold

Forslaget pålægger Naalakkersuisut til FM2026 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelsen af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed (SOV) i de selvstyreejede selskaber, der foruden forretningsmæssige formål også varetager særlige sektorpolitiske hensyn. Formålet er at undersøge, om denne organisationsform kan være mere hensigtsmæssig end den nuværende aktieselskabsform.

Forslaget begrundes særligt med et ønske om at sikre en mere aktiv politisk ejerskabsstyring af de selvstyreejede selskaber, hvor hensynet til samfundsmæssige forpligtelser, borgernes

økonomi og selskabernes økonomiske drift afvejes. Forslagsstilleren finder på den baggrund anledning til at undersøge, om en alternativ organisationsform bedre kan understøtte disse hensyn.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Forslaget blev henvist til behandling i Finans- og Skatteudvalget.

Naalakkersuisut fremsatte følgende ændringsforslag:
"Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til EM2027 at foretage en analyse af fordele og ulemper ved organisationsformen i de Selvstyreejede virksomheder. Analysen vedlægges den årlige beretning om de Selvstyreejede selskaber der omdeles til Inatsisartut i forbindelse med EM2027."

3. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Der henvises til beskrivelsen heraf i forslaget. Udvalget har ingen yderligere bemærkninger.

4. Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget bemærker, at forslaget rejser en række principielle spørgsmål om forholdet mellem de selvstyreejede selskabers forretningsmæssige drift og deres sektorpolitiske forpligtelser. Forslagsstilleren peger navnlig på, at flere selskaber opererer på monopolprægede markeder og samtidig bidrager til Landskassen gennem udbytte og selskabsskat. Efter forslagsstillerens opfattelse kan dette indebære, at borgerne betaler højere priser end nødvendigt for samfundsnødvendige ydelser, hvilket kan sidestilles med indirekte skatter og afgifter.

Forslaget rejser endvidere spørgsmålet om, hvorvidt den gældende aktieselskabsform i tilstrækkelig grad understøtter en aktiv politisk ejerskabsstyring, hvor samfundsmæssige hensyn kan afvejes over for selskabernes indtjening og økonomiske selvstændighed. I den forbindelse synes det relevant at analysere, om organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed (SOV) vil kunne give andre muligheder for politisk styring og varetagelse af sektorpolitiske opgaver, herunder om visse aktiviteter med fordel kan overlades til private aktører.

Naalakkersuisut anerkender intentionerne bag forslaget, men vurderer, at aktieselskabsformen fortsat er den mest hensigtsmæssige organisationsform for de selvstyreejede selskaber. Naalakkersuisut fremhæver, at selskabsformen giver den nødvendige forretningsmæssige fleksibilitet, samtidig med at sektorpolitiske hensyn kan varetages gennem servicekontrakter, koncessioner og særlovgivning. Naalakkersuisut finder derfor, at de ønskede formål allerede kan opnås inden for de gældende rammer.

Naalakkersuisut peger desuden på, at SOV-formen typisk reguleres ved særlovgivning, hvilket bl.a. kan skabe utilsigtede konsekvenser for det private erhvervsliv og markedet som helhed.

Naalakkersuisut anfører desuden, at en omlægning kan samtidig medføre administrative og økonomiske omkostninger uden sikkerhed for samfundsmæssige gevinster. Udvalget bemærker hertil, at sådanne konsekvenser ikke nødvendigvis følger af organisationsformen som sådan, men i væsentligt omfang vil afhænge af den konkrete lovgivningsmæssige udformning og de forudgående vurderinger af blandt andet konkurrenceforhold, styringsstruktur og økonomiske konsekvenser.
Naalakkersuisut bemærker endvidere, at både aktieselskaber og SOV'er kan bidrage til Landskassen gennem udbytte og selskabsskat, hvorfor en ændret organisationsform ikke i sig selv ændrer disse forhold.

Naalakkersuisut finder på den baggrund ikke tilstrækkelig anledning til at iværksætte den foreslåede analyse af SOV som alternativ organisationsform, men anerkender værdien af en løbende vurdering af de selvstyreejede selskabers organisering. Naalakkersuisut fremsætter derfor et ændringsforslag, hvorefter der til EM2027 foretages en bredere analyse af organisationsformens fordele og ulemper, som vedlægges den årlige beretning om de selvstyreejede selskaber. Ændringsforslaget indebærer således en ændring af både analysens afgrænsning og tidspunktet for dens forelæggelse. Det er i den forbindelse udvalgets forhåbning, at analysen ikke vil omfatte alene en teoretisk gennemgang af organisationsformernes fordele og ulemper, men også vil indeholde en praksisnær vurdering af deres anvendelighed i forhold til de selvstyreejede selskabers forskellige opgaver og sektorpolitiske forpligtelser.

5. Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

Et mindretal i udvalget bestående af repræsentanten for Naleraq indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til forkastelse.

Et flertal i udvalget bestående af Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut indstiller forslaget til forkastelse.

Et mindretal i udvalget bestående af repræsentanten for Naleraq indstiller forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Aqqalu C. Jerimiassen
Formand

Pele Broberg
Næstformand

Margrethe Thaarup Andersen

Hans-Erik Enoksen

Ane Hansen